

רמי גוברניק:

„תרגיל מאוד קשה בסובלנות!“

כתבתו של רמי גוברניק ב„השבוע יומן אירועים“ על תנועתו של מאיר כהנא עוררה בי מחשבה, שאני מנסה להדחיקה כבר מזה זמן-מה. חשבתי שאולי צריך לעשות שינויים בחוק-השבוע, אולי לא צריך להכניס לכאן כל יהודי. אולי צריך לעשות מה שעושים שילטונות ההגירה האמריקאיים: לדרוש המלצות ומכתב מהמיסטר, ולערוך בדיקות רפואיות ונפשיות. כי אני באמת לא יודעת לאן נגיע, אם — תסלחו לי על הבטוי — כל מניאק אמריקאי או רוסי שיגיע לכאן, יחליט בשבילנו מה טוב לנו ומה רע לנו, רק מפני שהוא יהודי.

ולעצם העניין: היו חלוקי-דיעות בנושא כתבתו של גוברניק. היו כאלה שטענו כי לא היה צורך לשדר אותה. אני מניחה שהתלבטותו של גוברניק היא התי-לבטותו של כל עיתונאי — האם אנחנו רשאים להתעלם מתופעה שולית, רק מפני שהיא מסוכנת? האם אין זה מתפקידנו לדווח עליה, להתריע? מצד שני, מתגבש חשש עמוק ללב, שמא תחת להתריע, נעשתה שלא במתכוון תעמולת-בחירות.

אך אתה מרגיש, היית צריך להכין את הכתבה?

יש כאלה שאומרים, שתנועתו של כהנא היא תנועה שולית. אבל לצערי הרב, נוכחתי במו עיניי איך הרב כהנא עומד בהמשכיר בירושלים ועובר במחנה-יהודה, ובמקום שיגרשו אותו באים וטופחים לו על הכתף.

לדעתי, החברה צריכה לשפוט בעצמה אם היא מוכנה לקבל אדם כמו כהנא או לא. אני כעיתונאי חייב הייתי להצביע על התופעה המכאיבה, שדיעותיו של האיש תופסות מקום ונקלסות בציבור. רציתי להראות את האיש, כדי שהחברה תשפוט ותראה בעצמה איך הוא מדבר, איך הוא מתנהג.

היית אוכייקיבי מדי, הונג מדי. לא הראית ברוזים שהאיש מפיץ, לא הראית את ראש הגמל הכרות נוסף הרם שהוא תזה בפתח מערכת, „העולם הזה“.

לא הייתי צריך את זה. לדעתי, הספיקו הדברים שהוא אומר. הוא אומר דברים מהרידים, זה מדבר בעד עצמו. ברגע שנתתי לאותו אמריקאי מתנחל במנוח להגיד שהוא יחסל ערבים, לא הייתי צריך יותר מזה. כשבך אדם אומר משהו כליכך גורא, לא צריך תוספות. הפאשיזם צורה מגרוננו. בשבוע שבו כל המדינה יושבת ומכה על חטא, בעיקר בנושא הסינגו, תנועת כן ממשיכה להסית, כאשר יש קשר ברור בין ההסתה נגד הערבים וההסתה נגד השמאל. מה עוד יכולתי להגיד?

ואיך הרגשת כשהכנת את הכתבה?

זה היה בשבילי תרגיל מאוד קשה בסובלנות. בינם השישי ביקרתי אצל משפחת גרינצווייג בחיפה לביקור-תנחומים. אחיו של אמיל הוא ידידי הקרוב. שלושה ימים אחר-כך הייתי אצל כהנא.

הרטה קלצ'קין:

„כבר שיבעים שנה לא היה חורף כזה!“

כששבי רפאל נחמיאס היה עדיין חי, לפני כמה שנים, הוא אמר לי בעיצומו של חורף ירושלמי קר, שכבר שיבעים שנה הוא לא זוכר חורף כליכך קשה. סבי נמנה עם זיקני ירושלים, ובן-דודו אלעזר נמנה עם זיקני צפת.

בן-דודו, יבדל לחיים ארוכים, עדיין חי. אלא מאי? פילאי המודרניזציה עדיין לא הגיעו לביתו, ואת שימעו של השחרחוק רק שמע, אך מעולם לא טרח להתקינו בביתו. לכן לא יכולתי לדבר עם בן-דודו של סבי על החורף הקשה שעובר עלינו.

ובכלל, אני חושבת שיש חוסר התחשבות בעובדה, שכל הזמן מתייעצים עם זיקני צפת וירושלים, ומתעל-מים לחלוטין מזיקני תל-אביב.

סילפנתי אל השחקן רפאל קלצ'קין, שהוא מהזקנים ביותר צעירים שאני מכירה. לטלפון ענתה לי רעייתו חדשה, שגם היא מהזקנות היותר צעירות שאני מכירה. הדסה סיפרה לי שבעלה בטבריה, אבל גם היא מתאימה לא פחות ממנו לענות על השאלה שרציתי לשאול אותו.

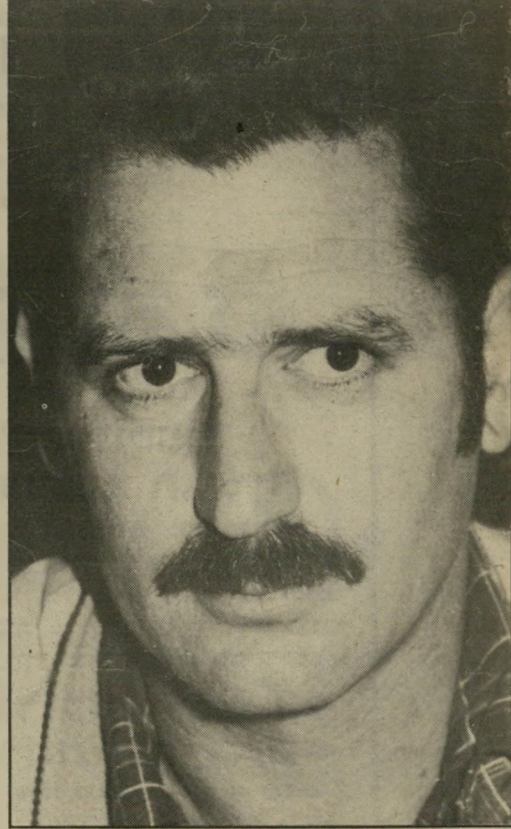
אז שאלתי את הדסה קלצ'קין:

את זוכרת חורף כזה בתל-אביב?

לא. אני נמצאת פה מ-1914. דבר כזה לא היה.

חורף דומה לזה?

לא. באתי לתל-אביב כילדה קטנה, ואני אומרת לך: כבר שיבעים שנה לא היה חורף כזה בתל-אביב.

יוסי אמיתי:

„צריך להבין את הקוד של אש“!

הכינוס ה-16 של המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר עדיין לא סיים את דיוניו, ועדיין אין תוצאות — למרות שהעיתונים היומיים בישראל מיהרו להכריז שלא תהיינה תוצאות. המלורחן יוסי אמיתי, איש קיבוץ גבולות וחבר „המועצה לשלום ישראל פלסטיני“, הוא מומחה ראשון במעלה לענייני העם הפלסטיני. שאלתי אותו:

מה, לדעתך, יהיו תוצאות ועידת אש"ף באלג'יר?

אני חושב שההתפתחויות באש"ף הן תהליך שיכנוע ארוך, ולא הייתי מצפה לתוצאות בומבסטיות של מהפך מהיום למחר.

כלומר, לא צפויות שום הכרזות ווצאות? דופן, שום החלטות שיש בהן משום שינוי של כיוון?

ללא ספק, אנחנו עדים להתקדמות עוד מהמושב ה-12, שהתקיים בקאהיר ביולי 1974. המושב הוא היה מעין פרשת-דרכים באש"ף. אחרי ויכוח נוקב, הוחלט שם לפתוח פתח רחב לאופציה מדינית.

עד 1974 היינו עדים לבלעדיות של האופציה הצבאית. מ-1974 אנו עדים לכך שאש"ף מדבר גם על אופציה מדינית.

מדבר, מדבר. אבל יאמר ערפאת אמר בוועידה הנוכחית, כי המאבק ימשך דרך קנה הרובה.

הוא אמר את זה, אבל לא סתם את הגולל על המאבק המדיני. זו היתה פראוזה, כתשובה לכל מיני קולות שהושמעו מבחוץ, שעל אש"ף להתרכז רק באופציה המדינית. מה ערפאת אמר הוא, שאש"ף לא יזנח את האופציה המדינית, אך גם לא יזנח את האופציה הצבאית כדי להגיע לתוצאות.

אינך סבור כי לא יהיה מנוס מפיצוץ בגלל חילוקי-הדעות החריפים בינו ובין ג'בריל וחכש?

יתכן כי יהיה שלב שבו לא יהיה מנוס מפיצוץ. בינתיים, אני סבור, ערפאת נמצא בדילמה איך להעביר את ההחלטות, ויחד עם זאת לשמור את אחדות התנועה.

לכן אני סבור כי ההחלטות ינוסחו בצורה זהירה, ורק אותם המבינים את הקוד הפלסטיני יוכלו לקרוא בין השורות ולהבחין בהתקדמות שחלה בהחלטות של ועידת אלג'יר.

אתה חבר קיבוץ. מה דעתך על פגישה תיבה של בני הקיבוצים עם חברי אגודת הכפרים של מוסטפא דודין?

המינהל האזרחי בשטחים הסך סוכנות-טיולים של ארץ-ישראל-העובדת. הם מפגישים חברי קיבוצים עם אגודות הכפריים, כלומר עם מי שלדעתם הוא פלסטיני מתון, שמתנגד לאש"ף. אם את שואלת אותי, זוהי הולכת שולל בקנה-מידה סיטוני.